

MATTHIJS DE BRUIJNE: Compromiso Político

Ook met werk van Jeremy Deller, Piero Gilardi en Mierle Laderman Ukeles

10 februari–15 april 2018

Opening: 10 februari 2018, 17.00 uur

De tentoonstelling wordt geopend door Kees Diepeveen, wethouder Cultuur Gemeente Utrecht.

Vooraf aan de opening op 10 februari 2018, van 13.30–17.00 uur:

Propositions #3: Art as Commitment, lezingen en gesprekken over de rol van kunst in sociale bewegingen.

BAK, basis voor actuele kunst

Pauwstraat 13a, Utrecht

bakonline.org

Bij BAK, basis voor actuele kunst in Utrecht presenteren wij *Matthijs de Bruijne: Compromiso Político*, de eerste tentoonstelling in ons nieuwe gebouw. De tentoonstelling bevat werk van De Bruijne alsook van Jeremy Deller, Piero Gilardi en Mierle Laderman Ukeles. Het vindt plaats in een geïmproviseerde omgeving te midden van de renovatie van ons gebouw, zodat we de ervaring van de transformatie kunnen delen met het publiek.

De Bruijne bevraagt voortdurend de grenzen van het kunstveld door middel van op proces gebaseerde, politiek-artistieke experimenten met meervoudig auteurschap. Al meer dan vijftien jaar ontwikkelt hij zijn artistieke praktijk in uiteenlopende sociale contexten en gaat hij langdurige samenwerkingen aan met sociale bewegingen, groepen en organisaties die buiten de traditionele kunstinstellingen staan. Na zijn werk in Argentinië (begin jaren 2000) en China (2007–2008) startte De Bruijne een grootschalige en langdurige samenwerking met de Vakbond van Schoonmakers FNV. Een groot deel van *Matthijs de Bruijne: Compromiso Político*

is gewijd aan deze samenwerking (2011–heden) en analyseert manieren om kunst en sociale strijd samen te brengen. In de tentoonstelling wordt gezocht naar verbindingen tussen artistieke praktijk en politieke basisbewegingen in de gedeelde onderliggende ervaring van precariteit; in vormen van representatie en protest; en in het verlangen naar nieuwe beelden en verbeeldingen die werken naar sociale rechtvaardigheid.

De titel van de tentoonstelling, *Compromiso Político*, is een voorstel om het idioom 'sociaal geëngageerde kunst' en de compromissen waartoe deze uitdrukking vaak leidt te omzeilen. In dergelijke kunst circuleren de talen en vormen van sociale strijd vrijwel uitsluitend binnen het domein van de artistieke canon. *Compromiso* betekent in het Spaans een toewijding en verplichting, een toewijding aan zowel politiek als kunst. De Bruijne verklaart: "een *compromiso político* is een manier om naar hetzelfde politieke doel toe te werken en samen te werken als deel van zowel de beweging als het instituut kunst. Hiermee staat het in contrast met de vrijblijvendheid van sociaal geëngageerde kunst."

Met de werken van Deller, Gilardi en Laderman Ukeles gaat de tentoonstelling verder in op verschillende onderwerpen. Gilardi's werken verkennen het idee van protest en de manier waarop kunstenaars de potentie hiervan kunnen vormgeven. Deller duikt in het hedendaags fenomeen van het nulurencontract dat hij ziet als een nieuwe barbarisering van arbeid. In *Touch Sanitation* (1979–1980) reflecteert Laderman Ukeles op de jaren die zij als artist-in-residence heeft doorgebracht bij de New York Department of Sanitation. Dit werk is van cruciaal belang in de genealogie van De Bruijne's praktijk. Het belicht zijn pogingen om de gemeenschappelijke ruimte van schoonmakers, huishoudelijk werkers en kunstenaars te definiëren als een collectieve ruimte van aandacht, waarin de machtsrelaties die het leven domineren op andere wijze verbeeld en belichaamd kunnen worden.

Een filmprogramma met kunstenaarsfilms complementeert *Matthijs de Bruijne: Compromiso Político* iedere zaterdag en zondag tijdens de tentoonstelling (uitgezonderd 17 maart en 1 april), van 14.00–17.00 uur in het auditorium van BAK. Het programma bestaat uit De Bruijne's film *Het Museum van De Straat* (2013); historische documentatie van Laderman Ukeles' performances *Touch Sanitation* (1979–1980), *New York en Vuilniswagendans* (1985), Rotterdam; en Dellers muzikale documentaire *Promotional Film For All That Is Solid Melts Into Air* (2014). Entree voor

iedere filmvertoning is gratis voor bezoekers die entree voor de tentoonstelling hebben betaald.

Teksten van kunstenaar Graciela Carnevale, onderzoeker en NGO-werker Lin Zhibin en een gesprek tussen de president en vice-president van de Vakbond van Schoonmakers FNV, Khadija Hyati en Tim Edwards – Matthijs de Bruijne's samenwerkingspartners bij verscheidene projecten – zijn beschikbaar in de tentoonstelling.

Aansluitend hierop wijdt onze Utrechtse mediapartner Stranded FM—Unconventional Online Radio zendtijd aan de tentoonstelling. Op 16 februari van 18.00–20.00 uur wordt het audiodruk *Radio Den Dolder* (2004) van De Bruijne uitgezonden samen met een introductie en muziekselectie, *10 Porciones* (10 Porties) door de kunstenaar. Op 24 januari van 15.00–16.00 uur bespreken de kunstenaar en BAK's curator Matteo Lucchetti live de tentoonstelling. Bezoek www.stranded.fm of Stranded FMs Facebook-pagina om de uitzendingen te volgen of de opnames te beluisteren.

Propositions #3: Art as Commitment ***10 februari 2018, 13.30–17.00 uur***

Ter gelegenheid van de opening van de tentoonstelling vindt er een serie van lezingen en gesprekken over de rol van kunst in sociale bewegingen plaats, getiteld *Propositions #3: Art as Commitment*. Deze bijeenkomst vormt onderdeel van BAK's langlopende onderzoekstraject *Propositions for Non-Fascist Living* (2017-2020). Het bevat bijdragen van Matthijs de Bruijne, Graciela Carnevale, Femke Kaulingfreks, Sven Lütticken, Merijn Oudenampsen en Cecilia Vallejos, evenals een screening van De Bruijne's werk *Het Museum van de Straat* (2013).

Tijdens de tentoonstelling gebruikt de Vakbond van Schoonmakers FNV het gebouw voor bijeenkomsten.

Deze tentoonstelling is gecureerd door BAK-curator Matteo Lucchetti.

We willen graag onze dank uiten aan Ronald Feldman Fine Arts, Inc., New York en Museum Catharijneconvent, Utrecht, voor hun hulp bij deze tentoonstelling. Ook dank aan The Modern Institute, Glasgow en Fondazione Centro Studi Piero Gilardi, Turijn.

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Gemeente Utrecht.

Matthijs de Bruijne

Het werk van Matthijs de Bruijne is het resultaat van zijn politieke betrokkenheid in samenwerking met vakbonden en beroepsorganisaties. Toen hij te midden van sociaal conflict en een failliete overheid werkzaam was in Argentinië in december 2001, leerde de Bruijne dat de kunstenaar meer kan zijn dan een reflecterende buitenstaander en van binnenuit een politieke strijd kan werken. In 2005 richtte de Bruijne zijn blik op het oprukkende rechts-populisme in Nederland, in het bijzonder rondom de kwestie van werkgelegenheid in relatie tot migratie. In 2010 nodigde de Vakbond van Schoonmakers FNV hem uit om als kunstenaar hun visuele identiteit te ontwikkelen.

Jeremy Deller

Het werk van kunstenaar en kunsthistoricus Jeremy Deller richt zich op kwesties als de impact van geschiedenis en erfgoed op de Britse kapitalistische, multiculturele en postindustriële maatschappij. Met zijn videokunst en installaties creëert Deller participatieve en collaboratieve ervaringen die oproepen tot reflectie op het karakter van onze denksystemen. Voorbeelden van deze projecten zijn *The Battle of Orgreave* (2001), een heropvoering van de confrontatie die plaatsvond tijdens de mijnwerkersstaking van 1984 in Groot-Brittannië, en *Sacrilege* (2012), waarin Stonehenge werd veranderd in een springkussen. Door de emblemen en symbolen van onze maatschappij te veranderen in een speelterrein, creëert Deller een ruimte om het alledaagse te bevragen en te bekritisieren. Deller was in 2004 winnaar van de Turner Prize en ontving de Albert Medal van de Royal Society of Arts in 2010. Hij heeft vele solotentoonstellingen gehad in plaatsen als Parijs, Glasgow, New York en Mexico. Deller woont en werkt momenteel in Londen

Piero Gilardi

Piero Gilardi werkt vanuit Turijn als visueel kunstenaar en politiek activist. Hij heeft bijgedragen aan bewegingen als de *Arte Povera* en heeft met zijn geschriften en installaties discussies aangewakkerd over de rol van kunst als aanjager van sociale verandering en de positie van de kunstenaar buiten de traditionele instituties. Zijn participatieve installaties en sculpturen nodigen uit tot reflectie op kwesties als onze precare relatie met de natuur en onze afzondering van sociale en politieke contexten. Hij is ook pionier met het gebruik van technologie in de kunsten: nieuwe materialen en media, zoals virtual reality, komen vaak terug in zijn werken. In de laatste vier decennia heeft Gilardi vele internationale solotentoonstellingen gehad en heeft hij deelgenomen aan groepstentoonstellingen zoals de 45e Biënnale van Venetië. Hij produceert tevens kunst voor Italiaanse vakbonden en leidde culturele programma's in instellingen voor geestelijke gezondheidszorg. Zijn laatste project, het *Living Art Park* in Turijn, brengt met in *situ* installaties kunst en natuur samen en vormt een plaats voor educatie- en milieuprojecten.

Mierle Laderman Ukeles

Kunstenaar Mierle Laderman Ukeles schrijft en werkt met performance- en installatiekunst. Ze richt zich op de arbeidscultuur vanuit een feministisch perspectief en de rol van onderhoud in de hedendaagse samenleving. Kwesties zoals ecologie, duurzaamheid en de relatie tussen het individu en zijn omgeving worden herhaaldelijk gereflecteerd in haar brede oeuvre van projecten, van het *Manifesto for Maintenance Art 1969!* (1969), tot de *Work Ballets* (1983–2012). Door haar langdurige samenwerking met de *New York City Department of Sanitation* als een *artist in residence* (sinds 1977), verkent Laderman Ukeles de niet-erkende en onzichtbare publieke werken waar onze steden afhankelijk van zijn. In 1983 kreeg het project een internationale focus door middel van een serie collaboratieve performances met de deelname van zowel personeel als machines van de gemeentelijke reinigingsdiensten van New York, Pittsburg, Givors, Tokamachi en Rotterdam. Laderman Ukeles woont en werkt in New York.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Gemeente Utrecht